

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Katarina Cvetkovićová

Politická a regionální diferenciacie Srbska v otázce vstupu do Evropské unie

Jednou ze zemí, jejíž politické postavení v Evropě je nejednoznačné a pro politického geografa nadmíru zajímavé, je Srbsko, které během posledních dvou až tří dekád prošlo velmi složitým a pro výklad velmi zajímavým vývojem. V zásadě ani dnes není jasná jeho pozice třeba vzhledem k EU; proto jsem rád, že studentka Cvetkovićová si toto téma zvolila. (Soudě podle jména, o to lépe, že má k Balkánu zřejmě i osobní vztah.)

Předložená práce má se všemi náležitostmi 57 stran + 19 stran příloh, což jistě představuje rozsah potřebný pro diplomovou práci. Text začíná stručným úvodem a stanovením hypotéz, následuje metodika, diskuze literatury (do takto nazvané kapitoly je zařazen i text, věnovaný srbskému politickému systému, jednotlivým stranám i politickým osobnostem), ve čtvrté kapitole je pak samotná analýza výsledků voleb a korelace s dalšími socio-ekonomickými faktory, včetně hodnocení výsledků. Jako příloha jsou pak zpracovány především kartogramy výsledků voleb, resp. vítězných stran, i některých dalších ukazatelů. Tolik obsah práce, s nímž lze souhlasit, i když v kapitole 3. označené jako „diskuze literatury“ je mnohem víc než jen diskuse.

Co se týče samotného textu: autorka si stanovila hypotézu, že na základě volebních výsledků lze vysvětlit regionální rozložení pro- a protievropských nálad v zemi. Jde o data jednoduše a v úplnosti dostupná, i když samozřejmě nikoli jednoznačná, neboť zvláště v Srbsku docházelo na politické scéně k mnoha turbulencím a názorovým změnám. Proto je nezbytné, aby byl na základě dostupné literatury analyzován i historický vývoj země, k němuž i v češtině existuje početná literatura například z pera Jana Pelikána (*Dějiny Srbska*, 2013), Ladislava Cabady a dalších. Bohužel právě historický aspekt je práci (i v seznamu literatury) takřka zcela pomínut. Jednostránkový úvod (s. 11) se pak vyznačuje množstvím chyb a zjednodušením („*Srbsko představuje poslední významnější stát středovýchodní Evropy, který ... není členem Evropské unie*“; bombardována byla celá Jugoslávie, nikoli jen srbská část; v rámci EU existují i státy, které Kosovo neuznaly!). Metodická část je hodně závislá na jediné práci Bochsler (2012) – na s. 19 je citována celkem 8x! Úvodní text je jinak v zásadě výstižný, ale místy stručný a zjednodušený až příliš.

Významnou část práce pak zabírá charakteristika jednotlivých stran, jichž je v Srbsku velké množství; autorka se je pokusila rozlišit podle míry nacionalismu (s. 26 – proč je ale citován pod tabulkou zdroj z r. 1994 ?), ale jinak jsou jenom stručně charakterizovány, kam patřily v r. 2000 a kam v r. 2012 – bez ohledu na nějaký vývoj, který byl u socialistů, ale i třeba radikální strany, naprosto zásadní. (Chybí mj. údaj, že jejich předsedové Milošević a Šešelj se mezitím octlí v Haagu...). Podobně u charakteristiky kandidátů v prezidentských volbách (s. 33 – 34) jsou jen nejzákladnější údaje a chybí i třeba věk nebo původní profese.

Volební analýza v textu sleduje obvykle pouze vítěznou stranu či kandidáta – bez zohlednění, o kolik vyhrál – a nebere ohled na skutečnost, že v Srbsku se do parlamentu volí poměrným způsobem, tedy hlasy pro další strany nepropadají a hrají v dalších výpočtech svou roli a naopak, být „první na pásce“ v jednotlivé obci nebo kraji nemusí znamenat vůbec nic. Dokonce není zohledněna ani velikost opštín, resp. počet odevzdaných hlasů. Stejně tak byla analýza omezena jen na některé rysy v celostátním měřítku (např. vzdělanost, HDP) a bylo pomínuto třeba národnostní složení, které v řadě opštín (třeba Novi Pazar či Medveđa) výsledky zcela jasně ovlivňuje.

Co je třeba vyzdvihnout, je autorčina schopnost reflexe výsledků. Z řady narážek v textu je patrné, že si je vědoma omezení hypotézou (např. na s. 40) a ačkoli tedy se pokusila o využití matematických metod, v zásadě dospěla k názoru (s. 49), že závislost ve smyslu hypotézy fakticky neexistuje, tedy, že srbské voliče zajímá něco úplně jiného, než vztah k EU, kterou navíc v poslední době stejně všichni hlavní kandidáti vzývají.

Celkově práci doporučuji k obhajobě (a navrhuji známku velmi dobře, tj. 2); pokud by autorka v tomto tématu chtěla pokračovat v podobě diplomové práce, doporučuji spíše než nereálné dotazníkové šetření navrhuji důkladnou analýzu celé řady dalších zejména socioekonomických, ale i politologických zkoumaných faktorů. Z toho by mohla vzniknout jistě zajímavá práce, tematicky u nás málo frekventovaná.